

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Rapport 28 2018

Kulturhistoriske registreringar

Områderegulering Dalstø-Mjåtveitstø gnr. 22, bnr. 2 mfl., Meland kommune

1. Samandrag	3
2. Bakgrunn.....	4
3. Kulturminne og kulturmiljø – nokre sentrale omgrep	5
4. Metode	6
5. Området.....	8
6. Tidlegare funn - kjende automatisk freda lokalitetar	9
7. Undersøkinga	10
7.1 Arkeologisk registrering i felt	10
7.2 Prøvestikking på gnr. 22, bnr. 24 og gnr. 19, bnr.5	11
7.3 Sjakting på Gnr. 22, bnr. 2.....	13
7.4 Kulturminne frå nyare tid.....	16
8. Konklusjon.....	26

Figur 1: Oversiktskart med planområdet markert	4
Figur 2: Oversikt over dei arkeologiske periodane.....	5
Figur 3: Strandlinjekurve Dalstø-Mjåtveitstø	7
Figur 4: Planområdets plassering i nærområdet.....	8
Figur 5: Automatisk freda kulturminne i nærområda frå «Askeladden»	9
Figur 6: Oversyn prøvestikka.....	11
Figur 7: Lengst vest på gnr. 19, bnr. 5, foto teke mot nord	12
Figur 8: Flate som ligg lengst vest på gnr. 19, bnr. 5, kor stikk PS 4-6 er teke, foto mot nordaust	12
Figur 9: Flate som ligg på gnr. 22, bnr. 24, kor stikk PS 3 er teke, foto mot nordvest.....	13
Figur 10: Liste over sjakter	14
Figur 11: Oversyn sjakt 1-4	14
Figur 12: Oversyn området som vart sjakta med maskin	15
Figur 13: Oversyn sjakt 3.....	15
Figur 14: Oversyn sjakt 4.....	15
Figur 15: Firkantane på steingardane representerer punkt der ein har teke foto. Steingardane ser ut til å følge eigedomsgrensene, med unntak av steingard 2. Om steingardane er intakt langs heile eigedomsgrensa er noko uvisst.	16
Figur 16: Skytestilling/innhegning, foto teke mot aust-nordaust.....	17
Figur 17: Steingard 3, foto teke mot nord	18
Figur 18: Steingard 2, foto teke mot aust.....	18
Figur 19: Ruin 3 (mogleg torvhus) gnr. 22, bnr. 61, foto teke mot vest	19
Figur 20: Ruin 2 på gnr. 22, bnr. 2.....	19
Figur 21: Revefelle på gnr. 22, bnr. 264, foto teke mot vest	20
Figur 22: Revefelle på gnr. 22, bnr. 264, foto teke mot aust	21
Figur 23: Revefelle på gnr. 22, bnr. 264, foto teke mot nord	21
Figur 24: Rydningsrøys, teke mot vest-nordvest	22
Figur 25: Blå linje viser anteke trasé på veitesystem, blått polygon nedst i kartet viser open samleveit. Det er truleg fleire stikkveiter som ikkje er med på kartet.	23
Figur 26: Stikkveit som går under grusveg vest for dyrka mark og truleg ned til samleveit, foto teke mot aust-søraust.....	24
Figur 27: Open samleveit, foto teke mot nord og mot sør	24
Figur 28: Open samleveit, foto teke mot nordvest.....	25
Figur 29: Oppbygd veg, foto teke mot vest	25

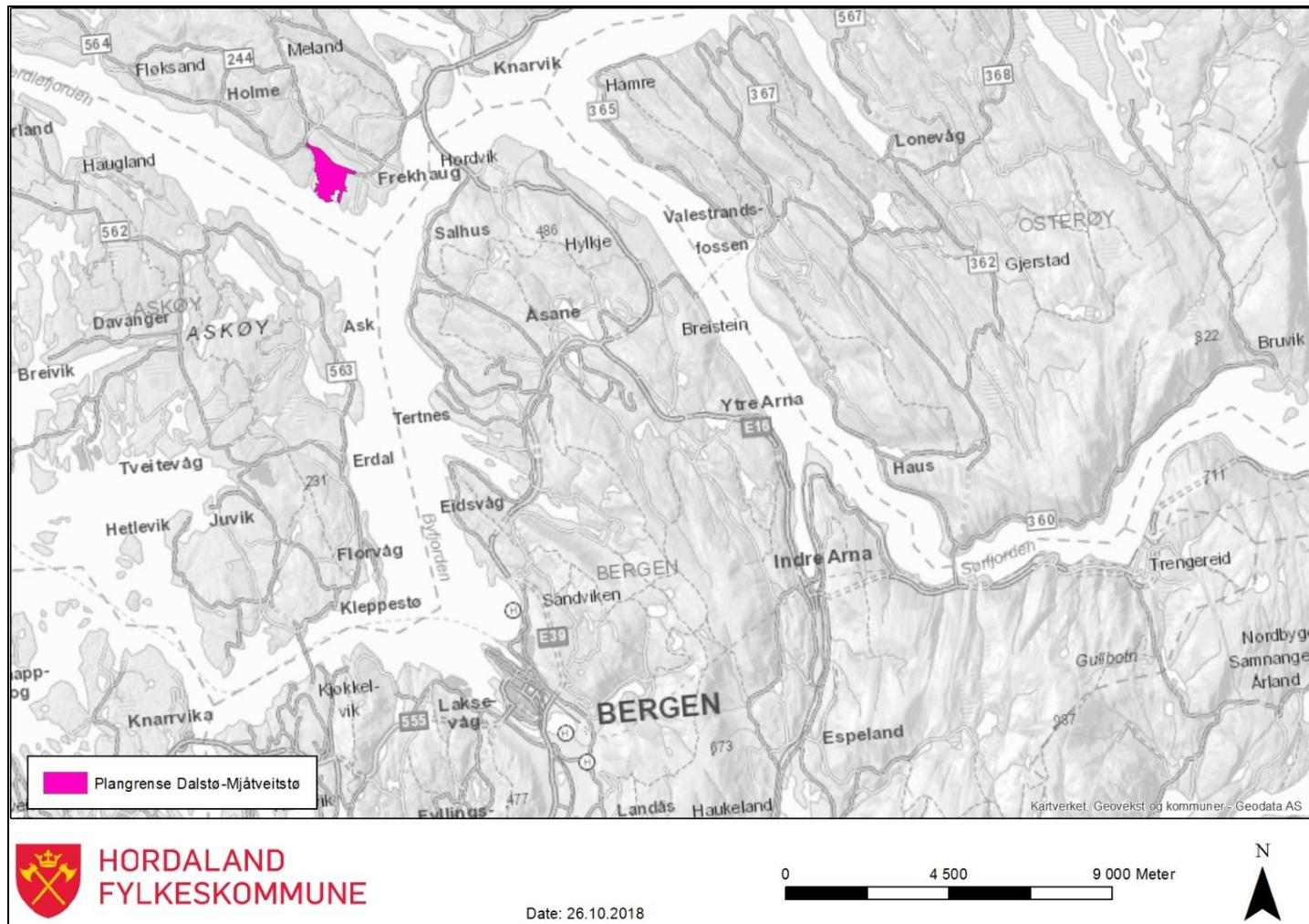
1. Samandrag

I samband med områderegulering mellom Dalstø og Mjåtveitstø på eigedomar gnr. 22, bnr. 2 mfl. i Meland kommune. Har Kultur- og idrettsavdelinga ved Hordaland fylkeskommune gjennomført ei arkeologisk registrering med siktemål å kartleggje eventuell konflikt med automatisk freda kulturminne i planområdet. Registreringa vart utført 22.10.2018-25.10.2018 av Ailén Moltu Frækhaug, Louise Bjerre Petersen deltok to dagar, medan Robert Stormark og Anders Wahlborg deltok ein dag kvar. Rapport er skriven av Ailén Moltu Frækhaug.

I samband med undersøkinga vart det opna fire sjakter på gnr. 22, bnr. 2, alle var funntomme. Det vart og grave seks manuelle prøvestikk for å lokalisera potensielle steinalderbuplassar. Stikka vart grave på gnr. 19, bnr. 5 og gnr. 22, bnr. 24 og var alle funntomme. Tida vart elles nytta til overflatesøk i den skogkledde delen av planområdet. Det vart i samband med dette registret fleire kulturminne frå nyare tid, i form av ruinar, steingardar, ein mogleg skytestilling og eit godt verna kisteveite-system. Kulturminne frå nyare tid er ikkje automatisk freda jamfør kulturminnelova.

2. Bakgrunn

Bakgrunn for undersøkinga er områderegulering mellom Dalstø og Mjåtvitstø (vårt saksnummer i saka er 2017/16388). Med utgangspunkt i tidlegare kjende arkeologiske funn i området, og dei topografiske tilhøva, vart planområdet vurdert til å ha potensial for funn av automatisk freda kulturminne både under og over markoverflata. Det vart difor stilt krav om ei arkeologisk undersøking.

Figur 1: Oversiktskart med planområdet markert

3. Kulturminne og kulturmiljø – nokre sentrale omgrep

Kulturminne er konkrete spor etter menneskes liv og virke. Dei omfattar òg stader det er knytt historiske hendingar, tru eller tradisjonar til, jf. Kulturminneloven § 2, 1. ledd. Kulturminne kan til dømes vere; hus, gravhaugar, tufter, båtar og vegar. Desse kan vere frå tidlegare tider eller frå vår eiga tid.

Med *kulturmiljø* er meint eit område der kulturminne er ein del av ein større heilskap eller samanheng. Kulturmiljø kan til dømes vere ein bydel, eit gardstun med landskapet ikring, eit fiskevær eller eit industriområde med fabrikkar og bustader, jf. Kulturminneloven § 2, 2. ledd.

Gjennom Kulturminnelova er kulturminne frå oldtid og mellomalder (inntil år 1537), ståande bygningar eldre enn 1650 og samiske kulturminne eldre enn 100 år automatisk freda.

Kulturminnelova § 4 listar opp ulike typar kulturminne som er automatisk freda. I kulturminneforvaltninga vert det skilt mellom automatisk freda kulturminne, og nyare tids kulturminne.

Arkeologiske periodar		Ukalibrert BP	Kalibrert BC/AD
Eldre steinalder	Tidlegmesolitikum (TM)	10 000 – 9000 BP	9200 – 8100 BC
	Mellommesolitikum (MM)	9000 – 7500 BP	8100 – 6400 BC
	Seinmesolitikum (SM)	7500 – 5200 BP	6400 – 4000 BC
Yngre steinalder	Tidligneolitikum (TN)	5200 – 4700 BP	4000 – 3300 BC
	Mellomneolitikum, periode A (MNA)	4700 – 4100 BP	3300 – 2600 BC
	Mellomneolitikum, periode B (MNB)	4100 – 3800 BP	2600 – 2300 BC
	Seinneolitikum (SN)	3800 – 3500 BP	2300 – 1800 BC
Bronsealder	Eldre bronsealder (EBA)	3500 – 2900 BP	1800 – 1200 BC
	Yngre bronsealder (YBA)	2900 – 2440 BP	1200 – 500 BC
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	2440 – 2010 BP	500 – 0 BC
	Romertid	2010 – 1680 BP	0 – 400 AD
	Folkevandringstid	1680 – 1500 BP	400 – 570 AD
Yngre jernalder	Merovingartid	1500 – 1210 BP	570 – 800 AD
	Vikingtid	1210 – 970 BP	800 – 1030 AD
Mellomalder	Tidlig mellomalder		1030 – 1150 AD
	Høgmellomalder		1150 – 1350 AD
	Seinmellomalder		1350 – 1537 AD

Figur 2: Oversikt over dei arkeologiske periodane.

Dei aller fleste av dei automatisk freda kulturminna er enno ikkje kjent. Det er ulike årsaker til dette. Mest vanleg er at dei ligg under dagens markoverflate, og ikkje er synlege. Det kan og

skuldast at ein aldri har leita etter kulturminne i desse områda, eller at kulturminna er så overgrodd at dei ikkje lenger er synlege. Så lenge kartfesting og registrering av automatisk freda kulturminne aldri vil bli fullstendig, er ein i offentleg forvalting og arealplanlegging avhengig av den informasjonen og dei data kulturminnevernet får fram gjennom registreringsarbeidet. Ved planlegging av offentlege og større private tiltak pliktar den ansvarlege å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk freda kulturminne, jf. Kulturminneloven § 9.

4. Metode

Sidan førhistoriske spor etter menneske ofte ikkje er synlege på markoverflata, vil registreringsmetode vanlegvis innebere graving manuelt, prøvestikking, eller ved bruk av gravemaskin, maskinell flateavdekking. I område kor ein reknar med funn av synlege kulturminne vert det søkt i overflata. Ofte vert fleire metodar nytta på ei og same registrering. Kva metode som er vald er avhengig av faktorar som topografi, høgd over havet og kva kulturminne ein fagleg reknar med å kunne påvise.

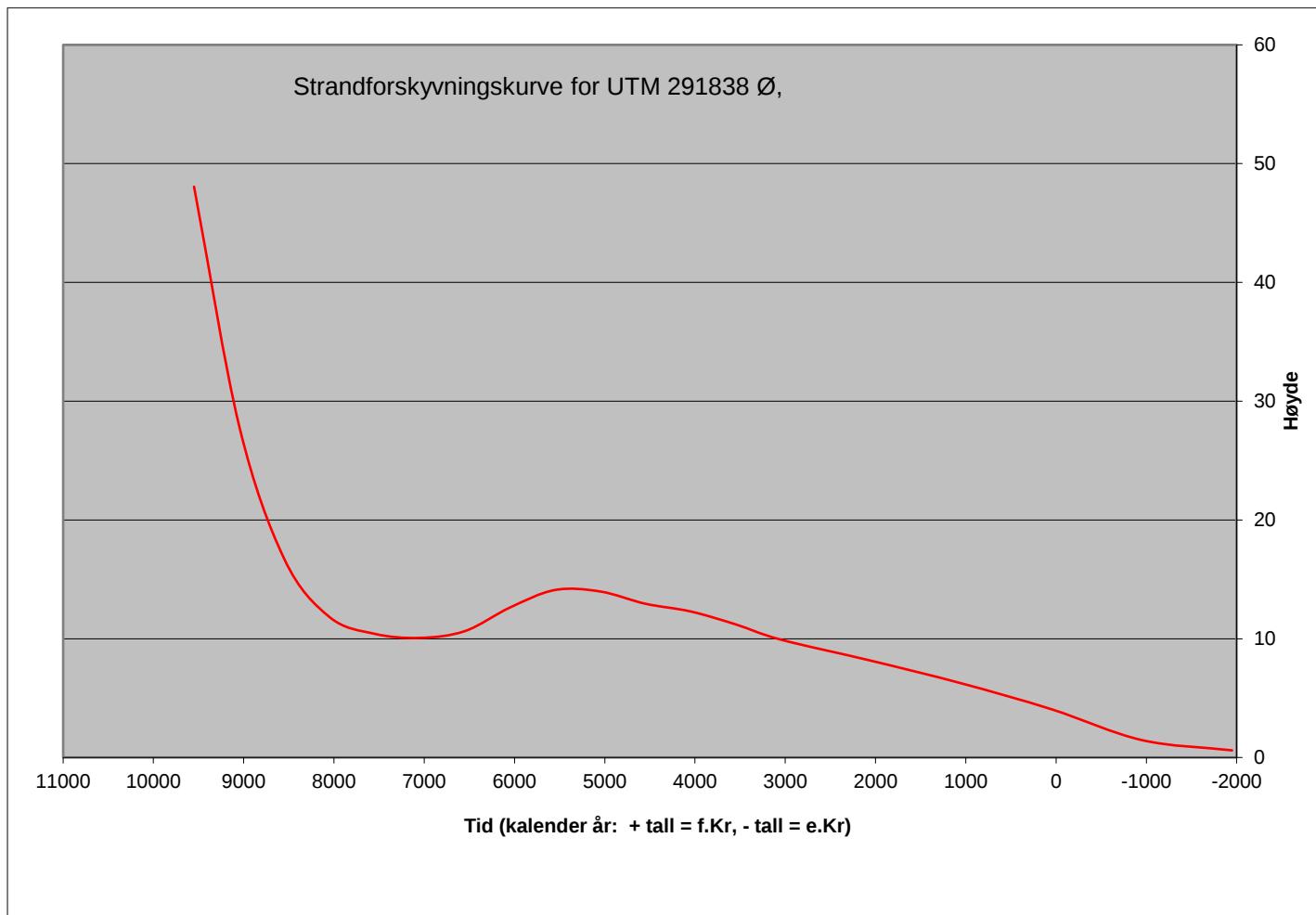
Prøvestikking er den mest nytta metoden for å påvise kulturminne frå steinbrukande tid, men kan også nyttast til å påvise yngre kulturminne. Ved bruk av denne metoden sonderar ein fyrst med eit jordborr etter lausmassar. Ved påvising av lausmassar grep ein så prøvestikk med spade. Prøvestikka er om lag 40 x 40 cm. Den oppgrave massen under torva vert vassålda i såld med 4 millimeter maskevidde. Slik vil funn av reiskap og avslag etter reiskapsproduksjon vere lett å finne.

Maskinell flateavdekking er ein arkeologisk registreringsmetode ofte nytta til å påvise automatisk freda kulturminne i dyrka mark. Metoden går ut på at ein fjernar jordlag med gravemaskin ned til undergrunnen eller til uforstyrra lag med funn av forhistoriske spor. Når den overdekande jordmassen blir fjerna av gravemaskina følg arkeologane maskina og reinsar fram den avdekka flata for å påvise spor etter førhistorisk aktivitet. Slike spor er til dømes stolpehol og vegriller etter hus, ulike typar nedgravningar som graver, kokegropar og eldstadar, ardspor etter førhistorisk jordbruk eller restar av kulturlag eller dyrkingslag. Ved registreringa er det opna opp søkesjakter i kring tre meters breidd og i varierande lengde.

Ved overflateregistrering vert området som skal undersøkast synfare systematisk med tanke på synlege kulturminne. Synlege kulturminne kan vere gravminne, hustufter, helleristningar,

bergmalingar, steingjerder, geilar, jakt- og fangstanlegg, kolgropar, vegar og vegfar, hellerar, runesteinar jernvinne, steinbrot, bygdeborgar.

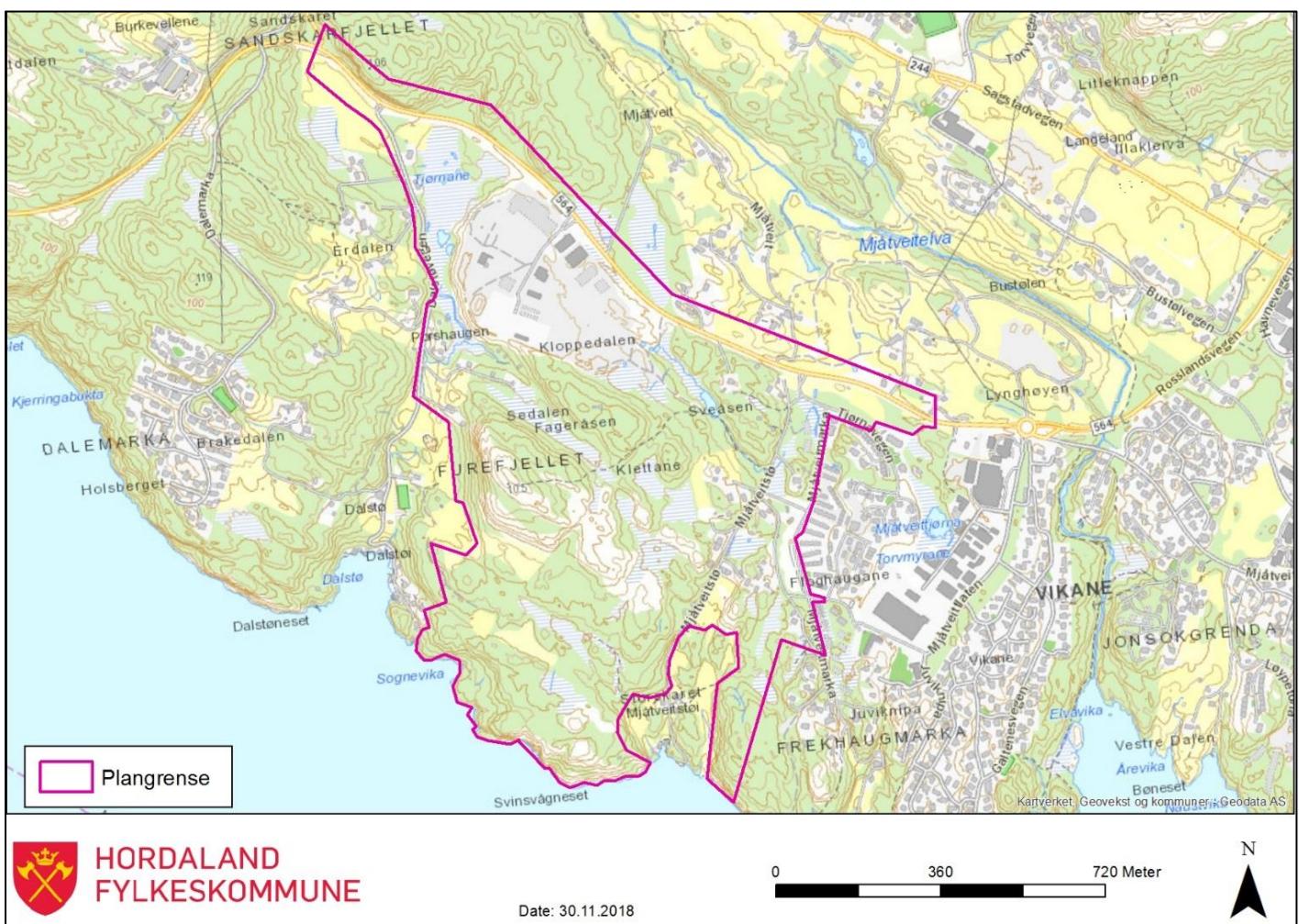
Landskapet har endra seg mykje sidan førhistorisk tid; enten ved at tidlegare tider sine busetjingsområde har gått ut av bruk, og grodd att. Moderne påverking med utbygging, påfylling eller uttak av masser. Prosessane rundt landheving etter istida er og viktig. Det er utarbeidd grafiske kurver over havnivået – eldre strandlinjer for Hordaland (Lohne 2006; sjå også Rommundset 2005 og Vasskog 2006). Dette er ein god reiskap til å få innsikt i dei naturlege endringar i landskapet over tid. Strandlinjekurver er og ein metode me nyttar til å datere lokalitetar frå steinalder, då desse har vore tett knytt til stranda og marine ressursar.

Figur 3: Strandlinjekurve Dalstø-Mjåtvitstø

5. Området

Planområdet ligg ein knapp kilometer vest for Frekhaug-sentrum. Det strekk seg frå Rosslandsvegen i nord til fjorden i sør, og frå Mjåtvitstø i aust til Dalstø i vest. Området består av dyrka mark, bustad- og industriområde samt eit større skogkledd areal. Det skogkledde området har fleire gode turstiar som vert hyppig nytta av lokale beboarar.

Figur 4: Planområdets plassering i nærområdet

6. Tidlegare funn - kjende automatisk freda lokalitetar

Figur 5: Automatisk freda kulturminne i nærområda frå «Askeladden»

Det er frå før kjend fleire automatisk freda kulturminne, samt fleire ikkje freda funnstader i nærområda, men ingen innanfor sjølve planområdet. Figur 5 viser kart med plassering av dei ulike lokalitetane, kartet er henta frå kulturminnedatabasen «Askeladden». Lengst nordaust i kartutsnittet ligg mellom anna tre automatisk freda lokalitetar som vart registrert i år.

Lokalitetane ligg langs Sagstadvegen, like vest-nordvest for Frekhaugkrysset. Id 242204 er ei kokegropslokalitet med to gropar som vart datert til 1800+/- 30 BP, altså romartid. Lokalitet med id 242205 har 11 strukturar, kor av 10 kokegropar og ei kokegrop/eldstad. Det er også registrert eit dyrkingslag på same staden, dette vart datert til eldre bronsealder. Gropene vart datert til romartid. Id 242206 er eit fleirfasa dyrkingslag, kor det øvste laget vart datert til romartid. I området er det også eit vedyktfreda gardstun (id 87114), kor det står eit hus som skriv seg til slutten av 1700 talet. Garden vart tatt i bruk på eit mykje tidlegare tidspunkt, og er nemnt i skriftlege kjelder så tidleg som i 1563.

For utan desse kulturminna, er det og fleire lausfunn, desse er registrert som ikkje freda i kulturminnedatabasen. Blant desse kan nemnast Id 222150, som er ein flintdolk med museumsnummer B16756. Det er og funne ein slipestein i kvartsitt (id 227205) denne har museumsnummer B9888, medan id 222105 er ein øks med museumsnummer B8226. Til sist må og nemnast Id 222106 som er ein oval draktpenna i bronse.

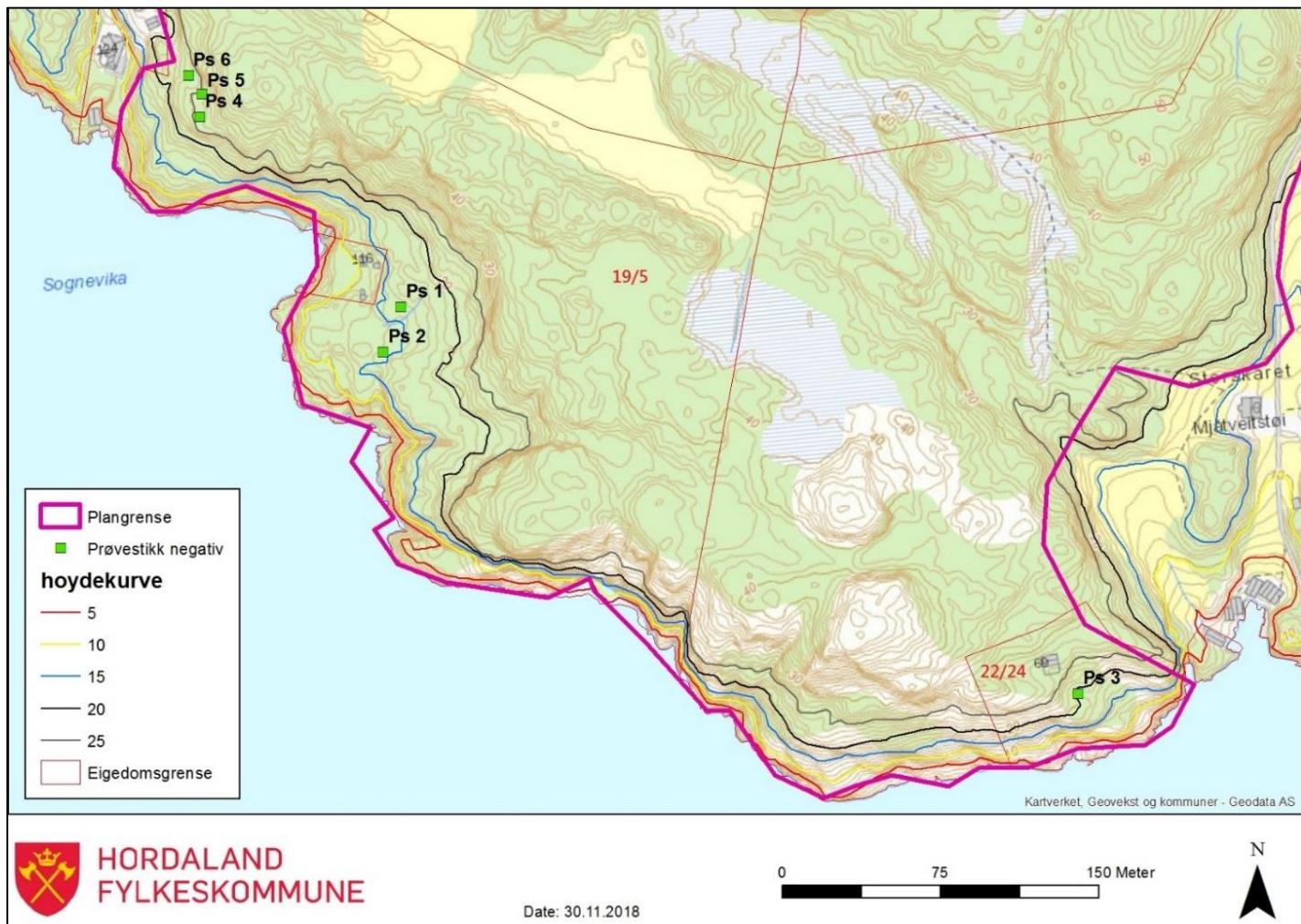
7. Undersøkinga

7.1 Arkeologisk registrering i felt

Den arkeologiske registreringa vart utført frå 22.10.2018-25.10.2018 av Ailén Moltu Frækhaug, Louise Bjerre Petersen deltok to dagar, medan Robert Stormark og Anders Wahlborg deltok ein dag kvar. I alt vart det nytta åtte dagsverk i felt. I samband med undersøkinga vart det sjakta med gravemaskin på gnr. 22, bnr.2, det vart opna fire sjakter i ulik storleik, kor av alle funntomme. Det vart og grave totalt seks manuelle prøvestikk for å søke etter steinalderbusetting på gnr. 19, bnr.5 og gnr. 22, bnr.24, alle var funntomme. Det vart elles gjort overflatesøk etter synlege kulturminne i den skogkledde delen av planområdet. I samband med overflatesøk vart det registrert fleire kulturminne frå nyare tid, desse vil kort skildrast kappittel 7.4.

7.2 Prøvestikking på gnr. 22, bnr. 24 og gnr. 19, bnr.5

Det vart teke totalt seks prøvestikk, eit på gnr. 22, bnr. 24 og fem på gnr. 19, bnr. 5. Stikka vart teke på flater som ligg i den sørlege delen av planområdet, vendt mot sjøen. Alle stikka var funntomme. Området er dels kupert og skogkledd. Stikka er grave på flater som ligg mellom 14-26 moh. I området er det generelt lite massar og difor vanskeleg å finna noko å stikka på. Overdekke består av mose, og nokon stader noko skogsbunn over berg, elles er det hovudsakeleg myr. Stikka er teke på dei finaste flatene, på stadar der ein finn lommar med massar.

Figur 6: Oversyn prøvestikka

Figur 7: Lengst vest på gnr. 19, bnr. 5, foto teke mot nord

Figur 8: Flate som ligg lengst vest på gnr. 19, bnr. 5, kor stikka PS 4-6 er teke, foto mot nordaust

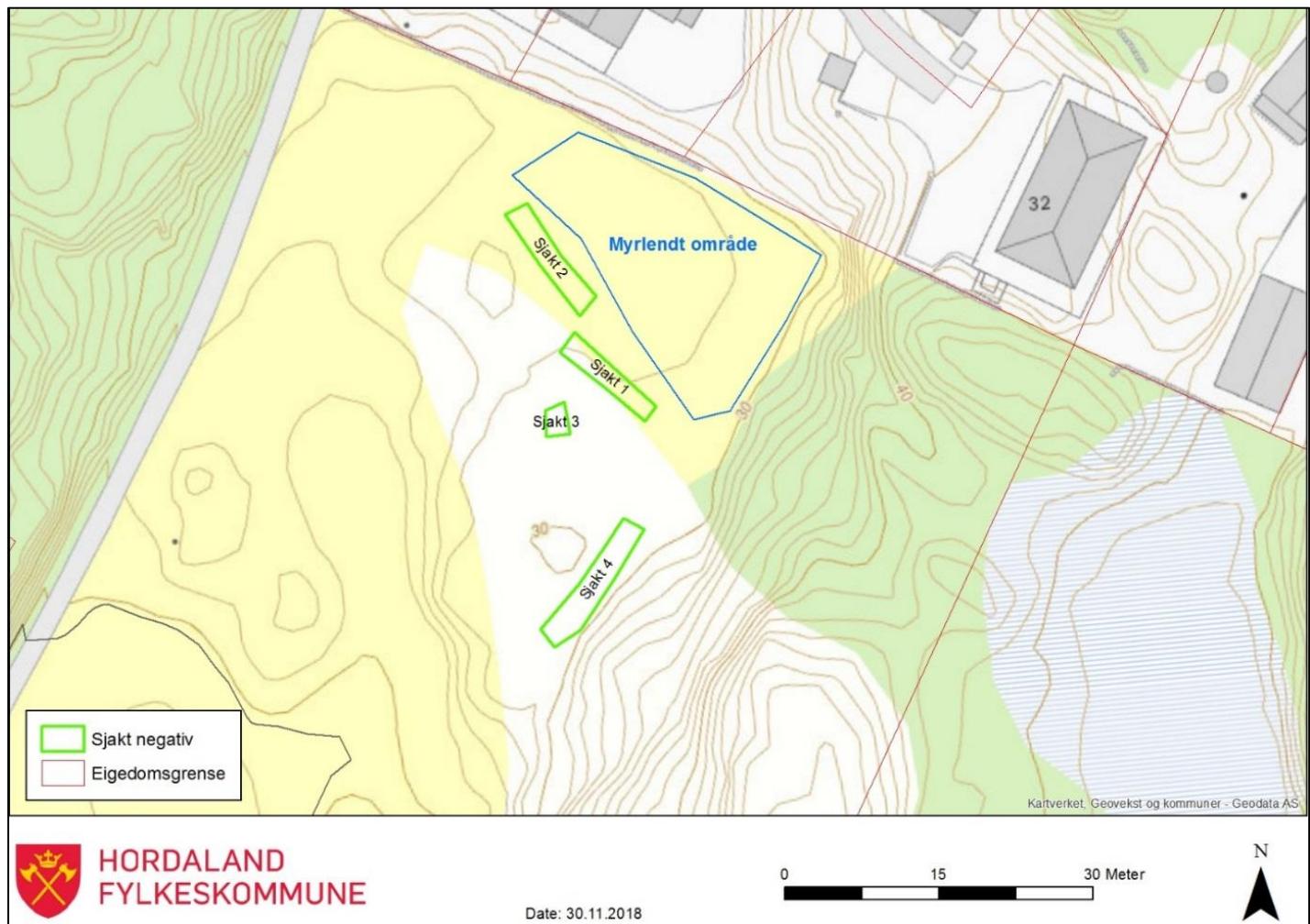
Figur 9: Flate som ligg på gnr. 22, bnr. 24, kor stikk PS 3 er teke, foto mot nordvest

7.3 Sjakting på Gnr. 22, bnr. 2

I samband med undersøkinga vart det grave sjakter med maskin i dyrka mark på gnr. 22, bnr. 2. Det vart til saman grave fire sjakter i ulik storleik på eit platå lengst nordaust i den dyrka marka. Planen var å grava sjakter på heile biten av marka som er ein del av planområdet, men sidan det viste seg å vera eit unikt og avansert kisteveite-system på marka, vart det bestemt å berre grava på platået (sjå kart fig. 12). Årsaka er at ein ikkje ynskjer å skada kisteveite-systemet. Marka har dessutan vore ei myr ein gong, som har vorte drenert ut, og potensialet er difor ikkje det største. Sjaktene er 15- 70 cm djupe, det går steinlagde veiter i to av dei. Lausmassane verker å vera dels påførde, det er mykje store Stein og moderne skrot som glas og porselen. I botnen av sjaktene er det berg, elles finst nokon myrlendte parti. Like aust er eit myrlendt område som vart undersøkt med jordborr. Botnen på myra vart storsett ikkje nått med jordboret, og det vart ikkje registrert lausmassar.

Sjakt	Lengde m	Breidde m	Djupne cm	Orient.	Gnr/bnr
1	11 m	Ca. 2,5 m	15-70 cm	VNV-ASA	22/2
2	12 m	Ca. 2,5 m	15-50 cm	VNV-ASA	22/2
3	3 m	Ca. 2,5 m	15-35 cm	VNV-ASA	22/2
4	15 m	Ca. 2,5 m	15-60 cm	NA-SV	22/2

Figur 10: Liste over sjakter

Figur 11: Oversyn sjakt 1-4

Figur 12: Oversyn området som vart sjakta med maskin

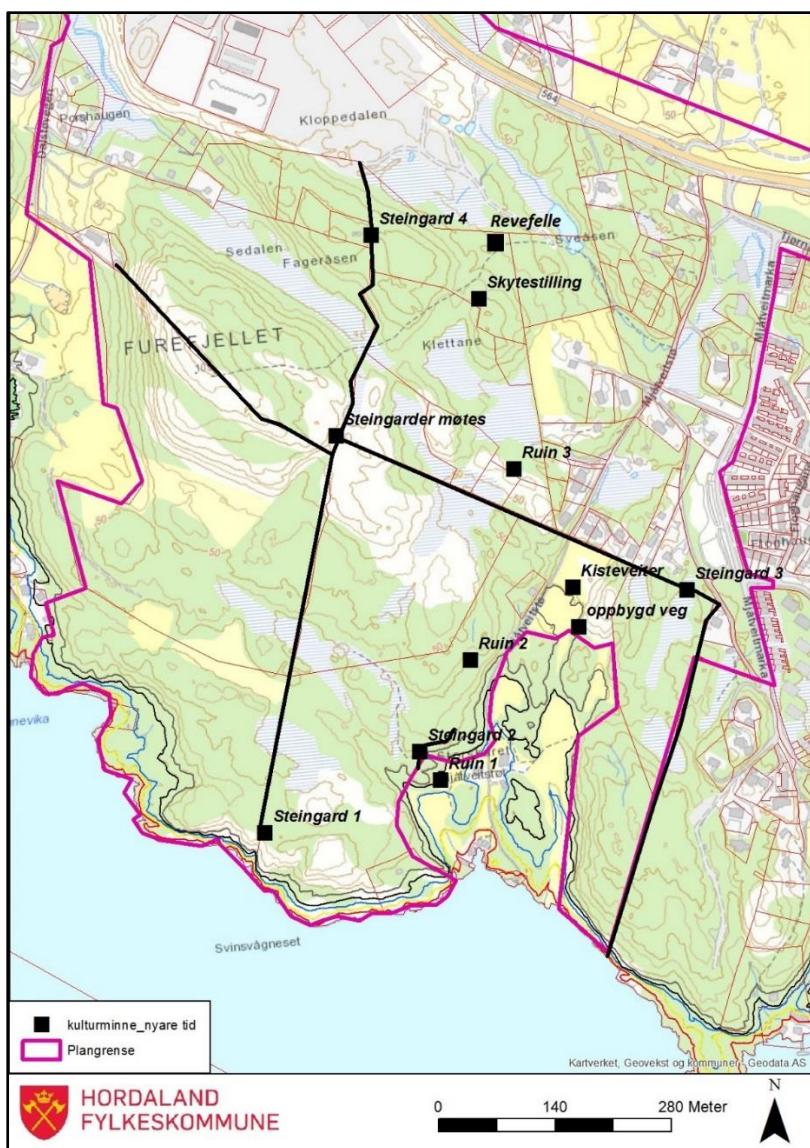
Figur 13: Oversyn sjakt 3

Figur 14: Oversyn sjakt 4

7.4 Kulturminne frå nyare tid

I samband med undersøkinga vart det registrert fleire kulturminne i planområdet som skriv seg til nyare tid. Kulturminna vitne om intensiv og variert bruk av kulturlandskapet i området mellom Dalstø og Mjåtveitstø. Av desse kan nemnast tre tørrmura ruinar, kor av to ligg innanfor plangrensa (ruin 2 og 3). Det ligg fleire godt verna steingardar, eit avansert kisteveite-system, ei rydningsrøys og ein installasjon som vert tolka som ein skytestilling, ein oppbygd veg og ei mogleg revefelle.

Figur 15: Firkantane på steingardane representerer punkt der ein har teke foto. Steingardane ser ut til å følgje eigedomsgrensene, med unntak av steingard 2. Om steingardane er intakt langs heile eigedomsgrensa er noko uvisst.

Mogleg skytestilling

På grensa mellom bnr. 264 og bnr. 6, om lag 2 m sør for sti som går mot Furefjellet, ligg ein noko bua oppmuring av stein. Han er 50-60 cm høg, og har steinheller over som vert tolka som eit tak. Dette liknar ein skytestilling knytt til jakt/fangst, med plass til ein skyttar. Han er noko liten til å ha vore ein innhegning for vaksen sau, men det har vorte foreslått at det kan ha vore ein slags innhegning/oppbevaringsplass for lam, der ein ikkje ynskjer at dyret skal kunne røra seg fritt rundt. Installasjonen har nemleg ingen «inngangsparti».

Figur 16: Skytestilling/innhegning, foto teke mot aust-nordaust

Steingardane

Innan- samt utanfor planområdet går fleire steingarder, dei fleste ser ut til å følgje eigedomsgrensene, med unntak av den som på kartet vert kalla steingard 2 (berre den delen av steingard 2 som er innanfor planområdet vert avbilda på kartet fig. 16). Punkta på kartet som viser namn på steingardane, representerer staden det er teke foto av dei respektive steingardane. Om dei er intakt langs heile eigedomsgrensa er uvisst. Heilskapsintrykket er at dei er godt verna dei stadane dei har vorte observert.

Figur 17: Steingard 3, foto teke mot nord

Figur 18: Steingard 2, foto teke mot aust

Ruinar

Det vart og registrert tre ruinar i samband med undersøkinga, berre to av desse ligg innanfor plangrensa og vil difor kort skildrast. Ruin 2 ligg på ei hylle like vest for den dyrka marka på gnr. 22, bnr. 2. Kva han har vorte nytta til er uvisst. Han består av tørrmura stein, delar av veggene står enno. Ruin 3 ligg på gnr. 22, bnr. 61, like ved eigedomsgrensa til bnr. 58, i utkant av myra. Ruinen består av tørrmura stein, og vert tolka som eit mogleg torvhus, då det ligg så tett på myra. Delar av veggene står enno.

Figur 19: Ruin 3 (mogleg torvhus) gnr. 22, bnr. 61, foto teke mot vest

Figur 20: Ruin 2 på gnr. 22, bnr. 2

Mogleg revefelle

På gnr. 22, bnr. 264 om lag 50 m nordaust for den moglege skytestillinga ligg ein steinkonstruksjon som vert tolka som ei felle for rev. Ho er om lag 2,5 m x 1,5 m og ca. 60 cm høg, og har ei opning i austleg retning. Det er og ei opning i «taket». GPS hadde ikkje dekning ved registreringa. Fella er plotta inn på kartet manuelt, plasseringa på kartet er difor noko unøyaktig.

Figur 21: Revefelle på gnr. 22, bnr. 264, foto teke mot vest

Figur 22: Revfelle på gnr. 22, bnr. 264, foto teke mot aust

Figur 23: Revfelle på gnr. 22, bnr. 264, foto teke mot nord

Rydningsrøys

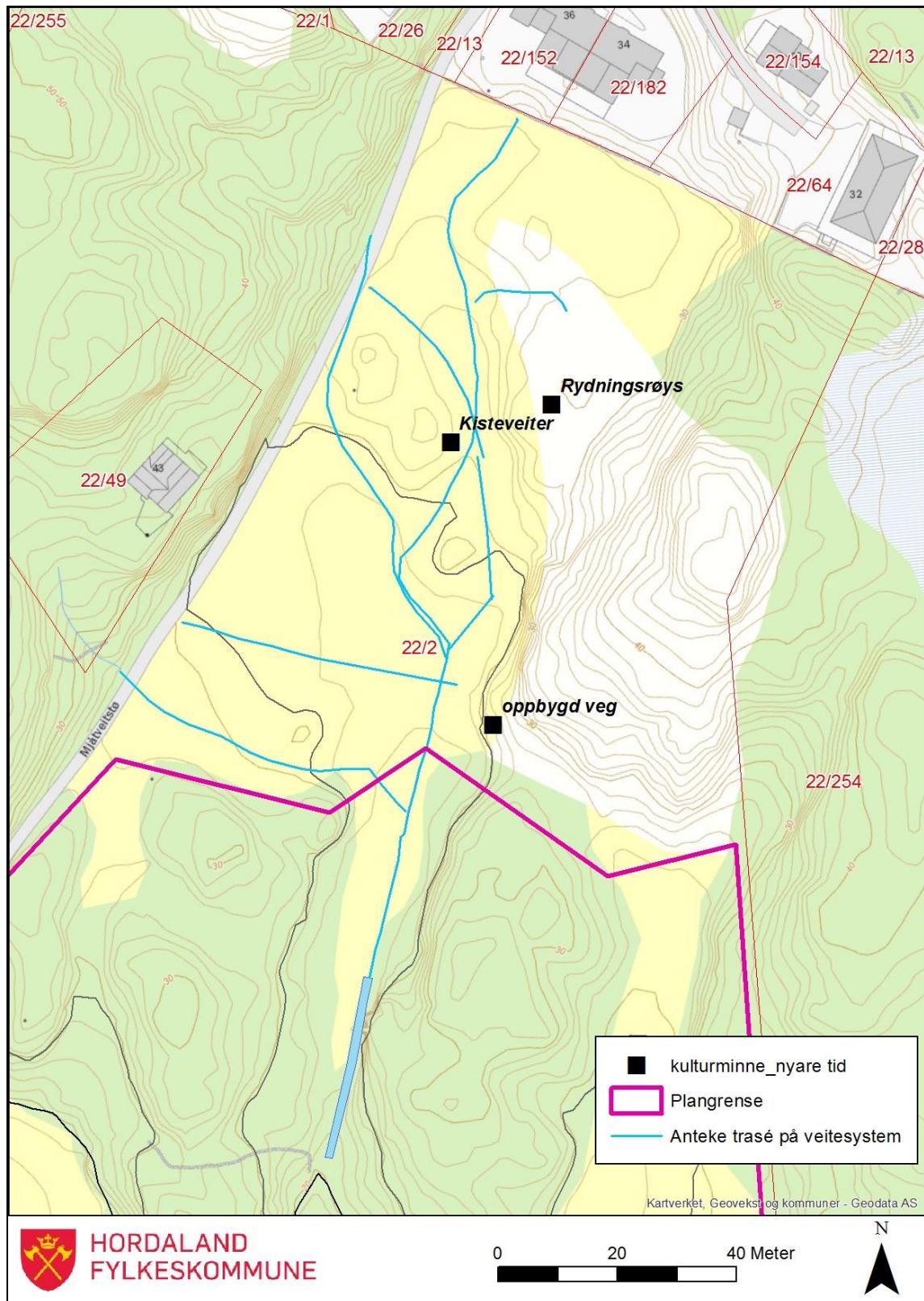
Like vest for sjakt 4, på platået kor sjaktene vart grave, ligg ei rydningsrøys. Røysa er om lag 2 x 2 m og har rufset, noko kantet stein, hovudstore og større. Røysa er omtrentleg 50-60 cm høg.

Figur 24: Rydningsrøys, teke mot vest-nordvest

Kisteveiter

I den dyrka marka på gnr. 22, bnr. 2 ligg eit avansert kisteveite-system som er godt verna. Den eine kisteveita ligg open i delar av marka, og er truleg ei samleveit. Det går fleire så kalla «stikkveiter» inn i ho, noko vi og kunne sjå fleire stadar. Nokon stadar kan ein sjå søkk i marka der kisteveitene går. Andre stadar kan ein berre høyra vatnet renne under bakken, medan nokon veiter er dels synleg i overflata/open. Bileta ein kan sjå på neste side viser korleis veitesystemet er bygd opp, ein må tenkja seg eit system med tilsvarande veiter av denne typen som ikkje er synleg i overflata, då dei ligg under bakken.

Figur 25: Blå linje viser anteke trasé på veitesystem, blått polygon nedst i kartet viser open samleveit. Det er truleg fleire stikkveiter som ikkje er med på kartet.

Figur 26: Stikkveit som går under grusveg vest for dyrka mark og truleg ned til samleveit, foto teke mot aust-søraust

Figur 27: Open samleveit, foto teke mot nord og mot sør

Figur 28: Open samleveit, foto teke mot nordvest

Oppbygd veg

Har truleg vorte nytta som gangveg for folk og fe, då han er for smal for traktor eller anna køyretøy.

Figur 29: Oppbygd veg, foto teke mot vest

8. Konklusjon

Den arkeologiske undersøkinga i samband med områderegulering mellom Dalstø og Mjåtveitstø gnr. 22, bnr. 2 mfl. i Meland kommune, vart gjennomført i tidsrommet 22.10.2018-25.10.2018. Undersøkinga gav ikkje funn av automatisk freda kulturminne som kjem inn under kulturminnelova § 4. Det vart registrert fleire kulturminne frå nyare tid (kap. 7.4), desse er ikkje automatisk freda jamfør kulturminnelova.

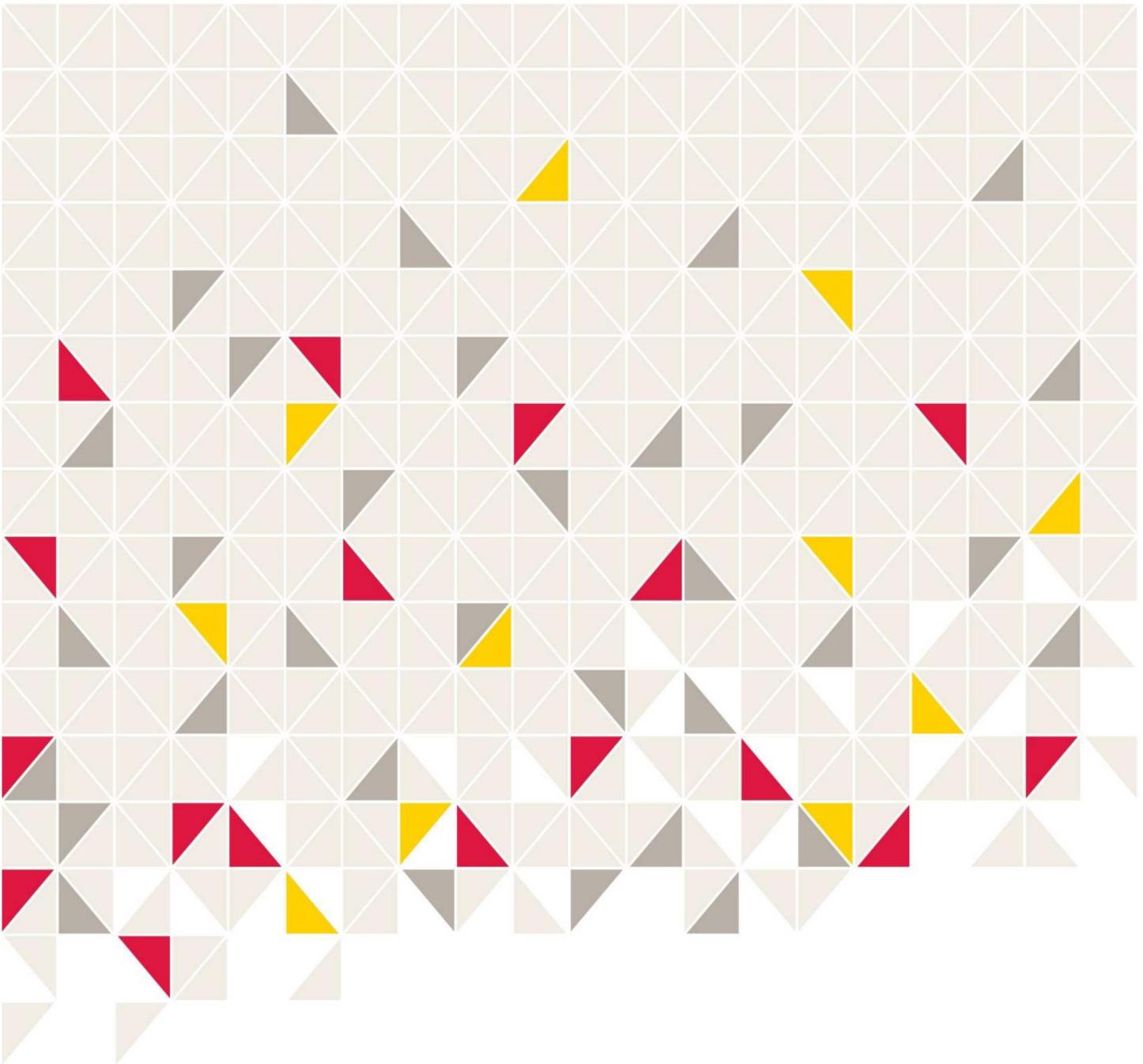
Litteratur

Lohne, Ø.S. 2006: *SeaCurve_v1 – Teoretisk beregning av strandforskyvningskurver i Hordaland fra UTM koordinater (MS Excel regneark)*.

Rommundset, A. 2005: *Strandforskyvning og isavsmelting i midtre Hardanger*.
Masteroppgåve, Geologisk institutt, Universitetet i Bergen.

Vasskog, K. 2006: *Holosen strandforskyvning på sørlige Bømlo*. Masteroppgåve, Geologisk institutt, Universitetet i Bergen

Kulturminnedenbasen <https://askeladden.ra.no>

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregående opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.